

Maailmanmatkat

Toim. Ville Hänninen

Mausin varjossa

Art Spiegelman:
In the Shadow of No Towers
PANTHEON

Spiegelmanin uuden sarjakuvan puitteet ovat kieltämättä prameat. Ison kirjan avaaminen yllättää, sillä sivut ovat paksua kartonkia. Liekö asia ollut niin painavaa, ettei ohuempi olisi riittänyt. Totuus taitaa kuitenkin löytyä Spiegelmanin tuotteliaisuudesta, vai pitäisikö sanoa sen puutteesta. Sitten Pulitzer-palkitun keskitysleirihistoriansa Mausin jälkeen mies ei ole sarjakuvavaruutuja liiemmin piirrellyt. Siinä saattaa piillä tiiliskiven suurin ongelma.

In the Shadow of No Towers koostuu kymmenestä sanomalehtisivun kokoisesta sarjakuvasta, jotka käsittelevät syyskuun yhdenentoista tapahtumia ja seurauksia. Jaksot ovat myös tribuutti viime vuosisadan alun sanomalehtisarjakuville, joista koostettu valikoima täyttää albumin loppuosan.

Vertailu Masiin on väistämätöntä, sillä se on kuitenkin Spiegelmanin kahdesta teoksesta se ensimmäinen. Missä Maus oli eheä, historiallinen kuvaus keskitysleirien kauhuista. In the Shadow of No Towers on sarja tuokiokuvia historialliseksi muodostuvasta mullistuksesta, joka vielä tapahtuu elävänä tekijän sil-

mien edessä. Spiegelmanin epäilykset ja pelot esittäytyvät kaikkine syylineen ja arpineen.

Lukukokemuksena In the Shadow of No Towers on Mausia koskettavampi, sillä kauhut ovat epämääräisempiä eivätkä useinkaan (itse tapahtuman jälkeen) edes konkreettisia. Mausin jatkuvalla syötöllä syydetty kauhut turruttivat tunteet, nyt savun hälvettyä vain ne jäävät jäljelle. Monikaan Mausin lukija ei ole kokenut keskitysleirejä, mutta pelko, ahdistus ja epävarmuus ovat kaikille tuttuja. Tornit luhistuvat neljässä ensimmäisessä jaksossa, mutta loput kuusi käsittelevät esimerkiksi Irakia, Spiegelmanin naapuristossa asuvaa juutalaisvihaista venäläisnaista ja muita jälkiseurauksia. Ajan- ja tunnelmien kuvauksena kirja on voimakas, dokumentaariksi à la Sacco se on liian häilyvä ja sisäänpäin kääntynyt.

Spiegelmanin pitkä sapatti Mausin menestyksen jälkeen näkyy. Sanomalehtisarjakuvien tekijöille moinen paussi on yleisyys, johon ei ole varaa. Rankka viikottainen työtahti koului rutiinia, ja se Spiegelmanilta puuttuu. Esipuheen mukaan yhteen sivuun saattoi kulua viisi viikkoakin, ja useat ideat haalistuivat ja jäivät työn venyessä. Tekemistä haittaavan emotionaalisen

painolastin huomioidenkin sarjat eivät ole niin välittömiä kuin niiden toivoisi, piirrosjälki on paikoin kankeaa ja tietokone-efektien käyttö käy silmille. Spiegelmanin 80-lukulaisen räikeät värit erottuvat selvästi loppuosan kauniin tasaisista sivuista. Tyyllillisenä tribuuttina jaksot ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta (Pikku Nemo -tyyliset ”se olikin vain unta” -ruudut muutamaa jaksossa) heikonlaisia, mutta tiettävästi Spiegelman pystyy parempaanakin, Expo 2001 -kirjassa julkaistu kolmi-vuinen Tenavat-muistelo oli upea kun- nianosoitus Schulzille.

Loppuosan vanhat klassikkosivut (mm. Pikku Nemo, Vihtori ja Klaara ja upea The Upside-Downs) käsittelevät myös omalla tavallaan syyskuun yhdenentoista tapahtumia, sata vuotta etuajassa.

Spiegelman sanoo etsineensä niiden optimismista lohtua, mutta jotakin syyskuun yhdenentoista mullistusten voimakkuudesta kertoo, miten eri tavalla nämä viattomatkin jaksot nyt näyttävät. Vaikka sarjat on selvästi lisätty täytteeksi, jotta kirjaa saataisiin lihoitettua, tämänkaltaista täytemateriaalia saisi olla kaikin mokomin enemmänkin.

Niukuudestaan huolimatta In the Shadow of No Towers on vaikuttava lukukokemus jo voimakkaan aihe- materiaalinsa vuoksi. Pelkästään sarja- kuvallisena teoksena se jättää kylmä-

si. Se on kuitenkin Spiegelmanilta pitkään odotettu paluu, joskin vasta jalka oven välissä täysimittaisen comebackin sijasta.

Mika Lietzen

©Art Spiegelman

Spiegelman käsittelee syyskuun yhdenentoista tapahtumia ja nostaa samalla hattua viime vuosisadan alun sanomalehtisarjakuville.

Eläimellistä menoa Vietnamissa

Motofumi Kobayashi:
Apocalypse Meow 1-3
ADV MANGA

Vietnamin sodasta kertova manga, jossa amerikkalaiset ovat jäniksiä ja vietnamilaiset kissoja? Motofumi Kobayashiin Apocalypse Meow'n idea kuulostaa aluksi kehnolta vitsiltä. Mutta kertoihan toisaalta Art Spiegelman keskitysleireistä sarjakuvalla, jossa juutalaiset olivat hiiriä ja saksalaiset kissoja.

Eikä Apocalypse Meow olekaan vitsi, ei edes huumorisarjakuva. Huvittavaksi on tarkoitettu lähinnä Francis Ford Coppolan elokuvasta väännetty amerikkalainen nimi, suomeksi siis Ilmestyskirja miau.

Japanissa nimi on Cat Shit One kolmen päähenkilön tiedustelupartion koodinimen mukaan. Tarinat ovat lyhyitä kuvauksia partion tehtävistä viidakossa ja joskus vapaa-ajasta tukikohdissa tai Vietnamin kaupungeissa. Henkilöhahmojen eläimellistä ulkomuotoa lukuun ottamatta tarinat ovat realistisia.

Kobayashi on nähnyt paljon vaivaa kuvataksaan aseet ja muun kaluston, molempien puolien asevoimien sotilaalliset suhteet, komentokielen slangin ja lyhenteet ja historialliset taustat ja tilanteet todenmukaisesti. Selitysviitteet jopa rasittavat hieman lukukokemusta.

Kobayashi myös piirtää realistisesti ja japanilaisittain poikkeuksellisen yksityiskohtaisesti - kaikkiaan kovin länsimaisesti. Hän piirsi jo 1980-luvulla Marvelille amerikkalaisten käsikirjoittamaa Psychonauts-sarjaa.

Alussa eletään apinan vuotta 1968, jolloin Pohjois-Vietnam rikkoi tammi-kuun lopussa paikallisen uudenvuoden Tet-juhlien aselevon. Alaviitteessä tosin mainitaan Pohjois-Vietnamin huoltoreitit, Ho Chi Minh -polun, salaiset pommitukset Kambodzhan puolella. Presidentti Nixon aloitti ne vasta vuonna 1969. Tarinassa varsinaisesti kuvatut Arc Light -pommitukset olivat alkaneet jo 1965.

Kobayashi kuvaa sotaa amerikkalaisten näkökulmasta ja aika neutraalisti. Vasta kolmannessa pokkarissa kaukopartiolle alkavat selvitä Yhdysvaltain likaiset otteet ja sarja saa kriittisiä sävyjä. Se komennetaan muun muassa CIA:n huumekauppoja tekemään. Sarja päät-

Tussarin kanssa viidakoissa juoksevat jänikset kuulostavat typeriltä, mutta Apocalypse Meow toimii sarjakuvana.

tyy jenkkien yritykseen käyttää ydinmiinaa sodan kulun kääntämiseen. Se lienee sentään sepitettä.

Mielenkiintoinen historiallinen yksityiskohta on Japanin osuus sodassa. Toisen maailmansodan jälkeen Japani ei ole virallisesti saanut lähettää sotilaita ulkomaille, mutta Vietnamissa heitä oli kourallinen. Kobayashi kuvaa heidät apinoiksi.

Harri Römpötti

Kävelyllä

Jiro Taniguchi:
The Walking Man
FANFARE/PONENT MON

Vuonna 1947 syntynyt Jiro Taniguchi on uransa 1970-luvulla aloittanut veteraanimangaka - sarjakuvapiirtäjä - jolta on nähty englanniksi erittäin erilaisia sarjakuvia eri käsikirjoittajilta: Kan Furuyaman kirjoittama Samurai Legend, Jinpachi Morin palkkamurhaajajuttuja Benkei in New York ja Jean "Moebius" Giraudin fantasia Icaro.

Alkujaan vuonna 1992 julkaistu The Walking Man (Aruku hito) on kokonaan Taniguchin omaa työtä. Mangaan monipuolisuudesta ja -muotoisuudesta puhutaan paljon, mutta länsimaissa nähdään enimmäkseen muutamia viihteen peruslajityyppejä. The Walking Man on erikoinen tapaus, vaikka Taniguchi piirtääkin tutulla erittäin realis-

tisella tyyllillään.

Tyyli on aika lähellä arkirealismia, paitsi että arkea ei ainakaan työn osalta ole mukana. Taniguchi kertoo perheenisästä, joka tykkää käydä kävelyillä. Lyhyet tarinat keskittyvät lähinnä niihin kävelyretkiin.

Vasta loppupuolella ohimennen vihjataan, että päähenkilö käy töissäkin. Kerran hän saapuu ilmeisesti työpäivän päätteeksi hankitussa kännessä kotiin salkun kanssa. Epilogissa hän menee toimiston sijasta taas yhdelle kävelyille.

Puhetta tai muuta tekstiä on niukasti. Monen jutun nimi viittaa sähähän tai maisemaan. Olennaista niissä tuntuu olevan miekkosen tyynet havainnot ympäristöstään. Tunnelma on mietiskelevä, melkein runollinen.

Manga on yleensä nopealukuista, mutta sillä tavalla The Walking Man saattaa jäädä täydeksi mysteeriksi. Taniguchi tuntuu houkuttelevan pysähtymään ja uppoutumaan kuviinsa. Työelämän puuttuminen viittaa siihen, että hän on halunnut myös vastustaa Japanin legendaarisen rankkaa työmoraalia, joka syö juuri hänen kuvaamansa kaltaiset rauhan hetket.

The Walkin Manin lähin vertailukohta taitaakin olla Timppa Mäkelän tuotanto. Taniguchi ei piirrä yhtä persoonallisella viivalla, mutta paneutuu kerrontaansa tarkkaan. Yksityiskohdissa riittää uppoutumisen aihetta.

Kekseliäimässä jutussa miekkosen silmälasit särkyvät. Siitä eteenpäin

